

LES ARTS ÉS *Per a Tots*

LES ARTS VOLANT | GIRA 2021

PALAU DE LES ARTS
REINA SOFÍA

EL TUTOR BURLAT, Vicente Martín i Soler

GENERALITAT
VALENCIANA

TOTS
A UNA
veu

En col·laboració amb:

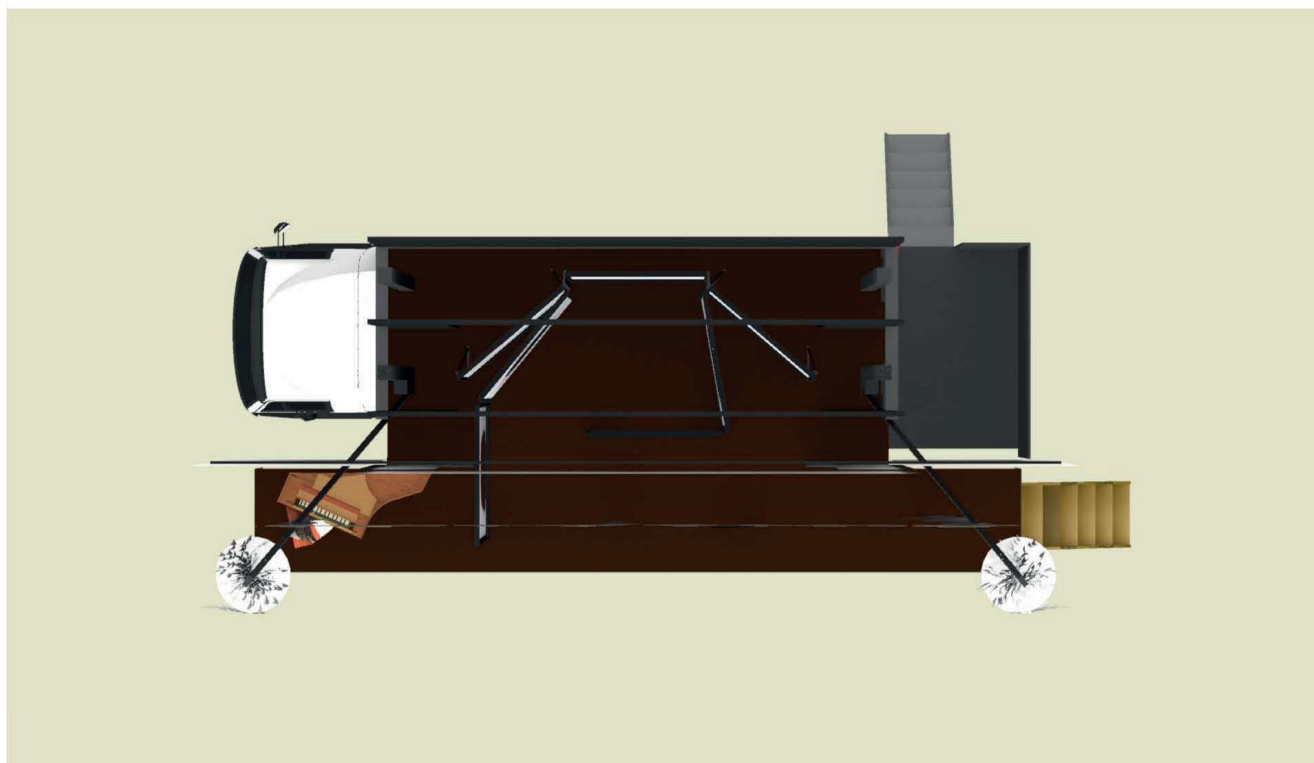
Les Arts Volant

El Palau de les Arts Reina Sofía de València presenta un nou títol que ha de viatjar en el seu format ambulant, Les Arts Volant, per les places públiques dels municipis de la Comunitat Valenciana.

Les Arts Volant és un projecte de difusió cultural de Les Arts, en col·laboració amb Cultura de la Generalitat, la Diputació de València i l'Ajuntament de València, per a fer arribar l'òpera a qualsevol racó de la nostra geografia, especialment a localitats amb escassa activitat musical o allà on seria complicat dur a terme una representació per no disposar dels mitjans tècnics o instal·lacions necessàries. Es tracta de fer visible -i itinerant alhora- el fascinant món de l'òpera i poder gaudir de l'art i de la bellesa sense haver de desplaçar-se.

La companyia viatja en un gran camió preparat per a transformar-se en escenari a la seua arribada a la plaça de qualsevol localitat i, posteriorment, s'ofereix una òpera en directe interpretada per Cantants del Centre de Perfeccionament acompanyats al piano.

El títol escollit per a ser representat en aquesta nova gira és l'obra amable i elegant, dolça i un poc picardiosa titulada *Il tutore burlato*, de Vicente Martín i Soler, que es presenta en la seua versió adaptada al valencià, *El tutor burlat*. Es tracta de la primera òpera del músic més internacional que, fins a hui, ha donat València.

Vicente Martín i Soler, el valencià viatger que va nèixer en primavera

Vicente Martín i Soler havia nascut a la ciutat del Túria el 2 de maig del 1754. Valencià amb vocació primerenca i universal, molt prompte marxava cap a la Bolonya italiana a completar els estudis musicals que havia començat com a xiquet cantor de la catedral de la seua ciutat. L'especial capacitat del xicot i la clara disposició del seu enginy li van permetre estudiar allà amb el pare Martini, un dels teòrics de la música més importants del seu temps.

Jove, il·lusionat i ple de la passió meridional de la gent de la seua terra, van començar ben prompte els viatges que marcarien la seua vida i la seua carrera de compositor d'èxit i que completarien la seua sensibilitat mediterrània natural amb el rigor de la vida d'un compositor de primer rang.

A Madrid va compondre el primer dels seus èxits, precisament *Il tutore burlato*, òpera en dos actes en la tradicional llengua italiana del gènere. Estrenada en la Cort, aviat repetiria el triomf al teatre del Real Sitio de la Granja amb una versió castellana d'aquest títol i amb diàlegs que es va anomenar *La madrileña*.

L'èxit en la cort dels Borbons espanyols li va servir de carta de presentació a Nàpols, on, en la cort dels Borbons italians, va cimentar una primera fama que li va fer posar la vista en la cort imperial de Viena, la meca somiada per a un músic de l'edat del Rococó. I allà va arribar el 1785 i no va tardar en obtindre tants triomfs que el mateix Mozart faria sonar la seua música al *Don Giovanni*, on el so d'una melodia presa de la seua òpera més coneguda, *Una cosa rara*, posa el toc amable en un dels seus moments més dramàtics.

Consagrat i convertit ja en un home de món admirat pels seus col·legues compositors i reclamat pels mecenes més importants, recalava el valencià en la Rússia de la tsarina Caterina II. La sobirana, fascinada pel seu enginy, va arribar a ser escriptora de versos dramàtics als quals el jovial Vicente els posava música i representava amb tot luxe d'intèrprets i escenografies als teatres imperials de Sant Petersburg.

Vicente Martín i Soler no tornaria a viatjar després de trobar la pau i l'amor a Rússia. I allà va morir. Però, per a l'art, continua sent el jove animós i viatger, ple de llum i aire fresc de primavera valenciana.

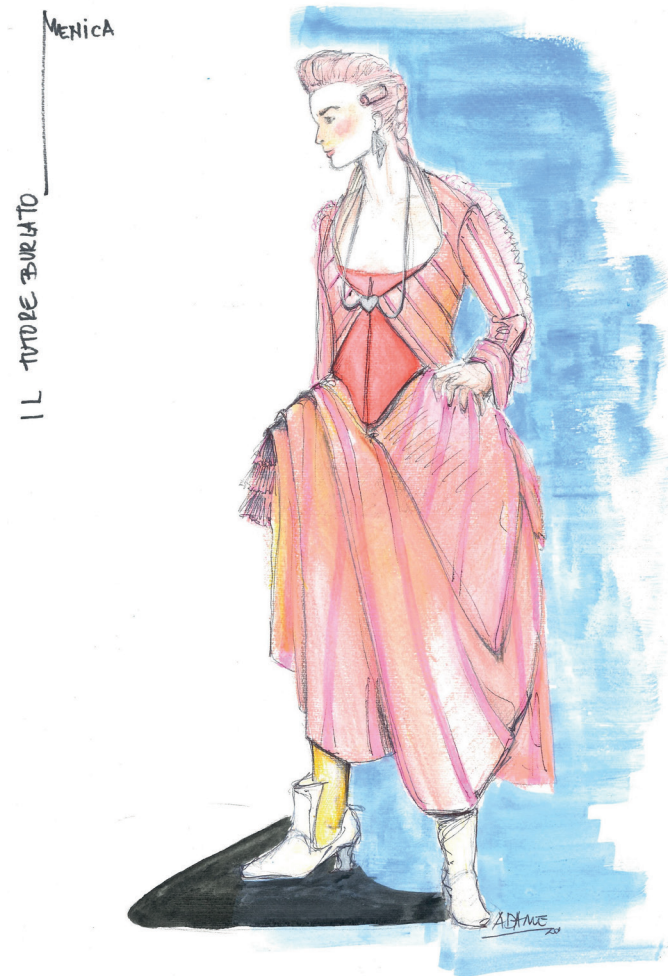
El tutor burlat

El títol proposat respon a la perfecció a la descripció que hem fet del seu autor. Va ser la seua primera òpera i té totes les virtuts que aquesta circumstància hi pot donar per suposades, però cap dels seus defectes. És elegant i encantadora en el seu argument domèstic i amorós i en la seua música, que es mou sense estridències entre el Rococó més senzill i el Classicisme establert ja el 1778. Distingides i plenes de dolçor les melodies del cant, fins i tot en les parts on es descriuen l'engany de l'amor i la burla innocent als remugadors més grans.

El tutor burlat que es presenta en el nostre camió ha de ser per a l'espectador acomodats en la plaça de la seua localitat, a la fresca de les nits d'estiu, com obrir les portes d'una casa en el moment en què es produeixen les íntimes converses que amaguen amors i delaten emocions encobertes i decisions agosarades. El camió s'obri i al seu interior es desplega un paravent que esdevé una casa per dins, i per les seues fulles entren i ixen els habitants i els visitants, que, per les intrigues de l'amor, es reuneixen en la nit del camp romà.

La nit al camp de Roma, al final, és com la nit a les places de la Comunitat Valenciana. El poder de la música i de l'espectacle desplegat dins d'aquest camió tenen potestat sobre les ànimes per a transportar-les a qualsevol paisatge que la música i els versos descriuen. I Les Arts Volant té la potestat de fer accessible, a qualsevol que arribe a seure en la plaça, el gaudi i fruïció de l'obra d'un valencià viatger i primaveral: Vicente Martín i Soler.

El cavaller Don Lelio confessa al seu criat Anselmo el seu amor per Violante, pupila del seu amic Fabrizio, qui anhela casar-se amb ella pels seus diners, tot i que ella el menysprea. Don Lelio sol·licita cortejar-la i Fabrizio accedeix de mala gana. Violante presumeix de no creure en l'amor, fins que es troba amb Pippo, un pastor ric oriünd del seu poble. Els tres homes, cadascú per la seua banda, despleguen una sèrie d'intrigues, gelosia i enganys per a conquistar a la xica. Finalment, surt la flama entre Pippo i Violante, els quals, amb l'ajuda de Menica -la filla del tutor- se les componen per a donar una lliçó als altres dos pretendents. Tots es reuneixen al final i canten al triomf de l'amor.

Fitxa artística

Direcció d'escena i escenografia: **Jaume Policarpo**

Direcció d'escena de la reposició: **Allex Aguilera**

Vestuari: **José María Adame**

Il·luminació: **Antonio Castro**

Adaptació al valencià: **Enedina Lloris**

Violante: **Saray García**

Don Fabrizio: **Oleh Lebedyev**

Pippo: **Omar Lara**

Il Cavaliere: **Jorge Franco**

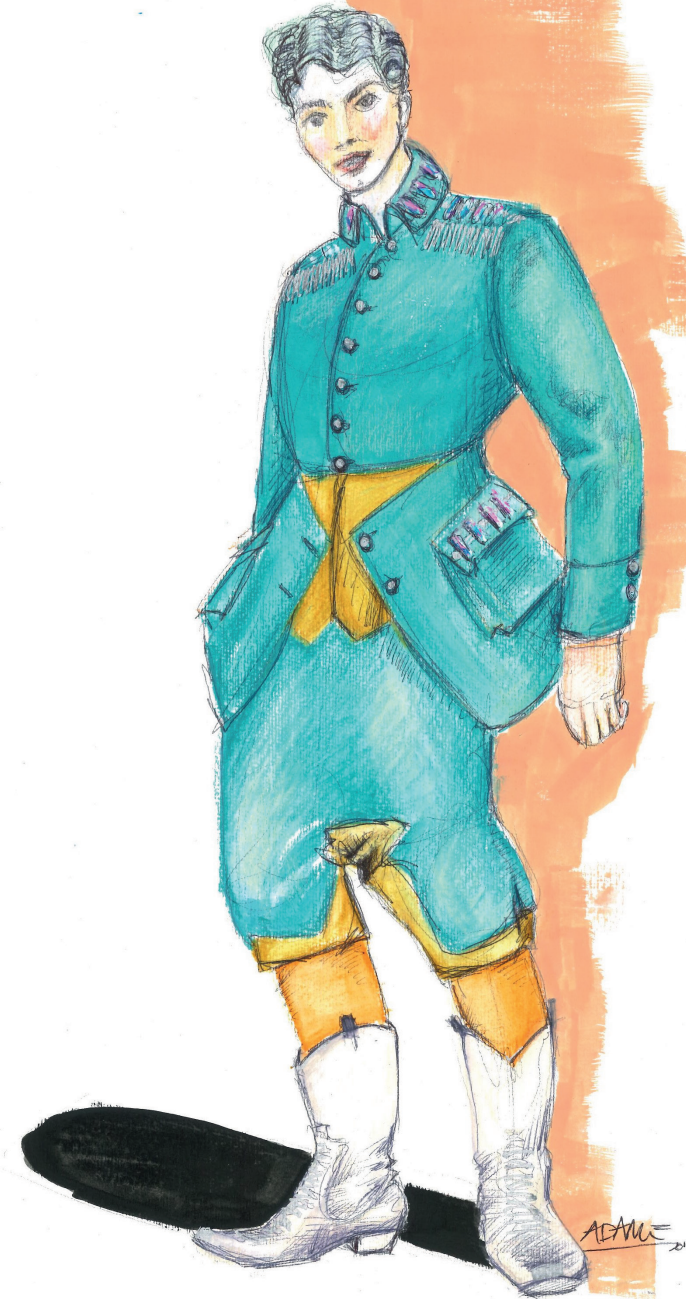
Dona Menica: **Larisa Stefan**

Anselmo: **Gonzalo Manglano**

Pianistes: **José Jaime Hidalgo**

Producció del Palau de les Arts Reina Sofía

IL TITO DE BURLATO
PIPPPO

Biografies

Jaume Policarpo. Direcció d'escena i escenografia

Titellaire, dramaturg i director d'escena, el valencià Jaume Policarpo és cofundador i director artístic de Bambalina Teatre Practicable, una companyia que ha desenvolupat una intensa activitat des de 1981, inspirada en l'àmbit del teatre de l'animació i la imatge. Els seus muntatges més destacats han recorregut mig món i han obtingut nombrosos premis i reconeixements. Jaume Policarpo és autor de texts teatrals i altres escrits per a l'escena, alguns dels quals han sigut publicats. Col·labora en publicacions especialitzades, fòrums d'estudi i altres projectes crítics en el camp de les arts escèniques. En l'àmbit musical, és responsable artístic de la posada en escena de projectes com *El retablo de Maese Pedro*, *Historia del soldado* i *¡Hola, Cenerentola!* amb el Grup Instrumental de València sota la direcció musical de Joan Cerveró; *El geperut de Notre Dame*, obra de teatre musical para el Centre Teatral Escalante amb partitura original d'Albert Sanz, a més de *Genoveva de Brabante*, breu òpera en tres actes de Satie per a la Fundació Botín sota la direcció musical de José Mardon..

Saray García. Violante

Valenciana. Ha cursat, entre altres estudis musicals, piano, cant (Conservatori Superior de València), màster de Teràpia Vocal (CEU) i, actualment, el màster en Interpretació Operística amb Ofelia Sala. Becada per Alberto Zedda, Suso Mariategui i Edelmiro Arnaltes, ha interpretat diferents papers d'òpera, sarsuela, oratori, musicals, música antiga (Les Arts Florissants), projectes educatius i música contemporània (estrena Sobre Dalí de Francisco Coll). Destaca el seu debut en el Palau de la Música amb *Exsultate, jubilate* de Mozart, sota la batuta de Cristóbal Soler. Pròximament cantarà *Requiem* de Mozart i tornarà al Liceu en la temporada 2021-2022.

Oleh Lebedyev. Don Fabrizio

El baríton ucraïnès Oleh Lebedyev va rebre la seua formació en l'Acadèmia Nacional de Música d'Ucraïna a Kíev, la qual va completar amb la seua participació en classes magistrals i concursos de cant. Al seu repertori figuren papers com Asdrubale (*La pietra del paragone*), Bob (*The Old Maid and the Thief*), Bartolo (*Le nozze di Figaro*), Sprecher (*Die Zauberflöte*) i Falstaff (*Die lustigen Weiber von Windsor*). Forma part del Centre de Perfeccionament del Palau de les Arts, on ha interpretat els papers de Gendarme (*Le mamelles de Tirésias*), Belcore (*L'elisir d'amore*), i ha participat en concerts dels cicles Matins a Les Arts i Les Arts a l'IVAM.

Omar Lara. Pippo

El baríton mexicà Omar Lara va concloure la seua formació en l'Estudi d'Òpera del Bellas Artes, a Ciutat de Mèxic. Anteriorment va participar en altres programes formatius com l'International Vocal Arts Institute de Nova York i la Georg Solti Accademia a Itàlia. Ha sigut premiat en diversos concursos de cant i ha participat en classes magistrals impartides, entre d'altres, per Leo Nucci, Barbara Frittoli, Ramón Vargas o Nelly Miricioiu. Entre els papers del seu repertori destaquen Belcore, Almaviva, Don Giovanni, Marcello i Guglielmo. Forma part del Centre de Perfeccionament del Palau de les Arts.

Jorge Franco. Il Cavaliere

Natural d'Osca, el tenor Jorge Franco ha cantat en teatres com el São Carlos de Lisboa, Principal de València o el Campoamor d'Oviedo, a més d'en la Quinzena Musical Donostiarra. Entre les seues actuacions recents destaquen *Il viaggio a Reims* al Liceu i a Tenerife, *Le nozze di Figaro* a Palma de Mallorca, *Stabat Mater* de Rossini a Saragossa i *Rigoletto*, *Lucrezia Borgia* i *Rinaldo* a l'Òpera de Tenerife. Altres títols interpretats inclouen *La fille du régiment*, *Il barbiere di Siviglia*, *Die Zauberflöte*, *Maruxa*, *La Cenerentola* i *Don Pasquale*. Forma part del Centre de Perfeccionament del Palau de les Arts.

Larisa Stefan. Dona Menica

Natural de Romania, la soprano coloratura Larisa Stefan va perfeccionar la seua tècnica a l'Accademia Rossiniana de Pesaro, després de la formació musical inicialment cursada al seu país. També ha participat en classes magistrals de Mariella Devia, Juan Diego Flórez i Ernesto Palacio. Entre els papers interpretats cal destacar Musetta en *La bohème* i Clorinda en *La Cenerentola*, ambdues a Romania, i la Contessa di Folleville en *Il viaggio a Reims* a Pesaro. Al Palau de les Arts, com a integrant del Centre de Perfeccionament, ha participat en *Elektra* (cinquena donzella) i Clorinda en *La Cenerentola*.

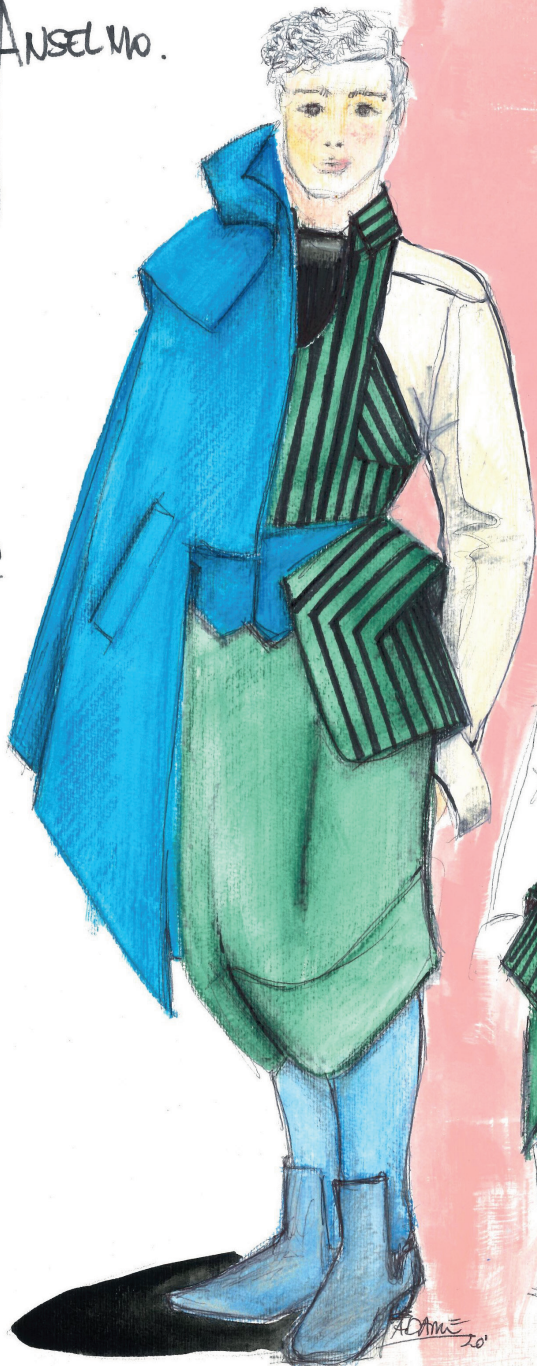
Gonzalo Manglano. Anselmo

Va nèixer a València. Va començar els estudis de cant i guitarra al Conservatori José Iturbi. És titulat superior de cant per Musikene (amb la soprano Ana María Sánchez) i Màster Artístic per l'ESMUC. Ha rebut classes de Carlos Chaussou, Aquiles Machado, Carlos Mena, Ofelia Sala, Hartmut Höll i Dalton Baldwin, entre d'altres. És membre fundador del quartet vocal Melomans. Ha participat en *Die Zauberflöte*, *La traviata*, *Las golondrinas*, *Vinatea* de Matilde Salvador, *La Chulapona* i *La del manojo de rosas*. Al Palau de les Arts ha cantat en *Les mamelles de Tirésias* i *Il viaggio a Reims*.

ANSELMO.

IL TUTORE BURLATO

José Jaime Hidalgo. Pianista

Format en el Conservatori Joaquín Rodrigo de València, José Jaime Hidalgo també ha rebut classes de perfeccionament de Nelson Delle-Vigne i ha treballat amb pianistes internacionals en la fundació Bell'Arte de Brussel·les i París. En la temporada 2009-2010 va formar part del Centre de Perfeccionament, on va treballar amb Alberto Zedda, José Miguel Pérez-Sierra i Alejandro Zabala. Col·labora assíduament com a repertorista en projectes de Les Arts, entre els quals *Opérame*, *Dibujar la música* o *Cuéntame una ópera*. Productor de música per a videojocs i cinema, també ha estrenat el seu primer ballet en diversos teatres de la Comunitat i la seua música estarà present en un homenatge a la música valenciana i als seus compositors en el Palau de la Música de València.